

12. Voznesenskoa, O. L., & Sknar, O. M. (Eds.). (2007). *Kontsepsiia vprovadzhennia art-terapii v dytiachykh likarniakh [Concept of implementing art therapy in children's hospitals]*. Kyiv: Milenium. [in Ukrainian].
13. Kopytin, A. Y. (2014). *Metody art-terapiy v preodolenny posledstvyi travmatycheskoho stressa [Methods of art therapy in overcoming the consequences of traumatic stress]*. Moskva: KohytoTsentr. [in Russian].
14. Kopytin, A. Y. (2005). Letnyi art-terapevtycheskyi laher [Summer art therapy camp]. *Ystseliaiushchee yskusstvo. Zhurnal art-terapiy – Healing art. Journal of Art Therapy*, 2(8), 4–8. [in Russian].
15. Nazarenko, E. *Art-terapiia [Art therapy]*. (n.d.). *live-and-learn* URL: <http://live-and-learn/ru/Art-terapiya.html> [in Russian].
16. Smilianets, O. (2009). Korektsiia deviantnoi povedinky pidlitkiv zasobamy art-terapii [Correction of deviant behavior of teenagers by means of art therapy]. *Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H. S. Kostiuka APN Ukrainy – Collection of scientific papers of the Institute of Psychology named after G.S. Kostiuk of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine*. URL: <http://vuzlib.com/content/view/944/94/> [in Ukrainian].
17. Soroka, O. V. (2016). *Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky maibutnykh uchyteliv pochatkovoї shkoly do vykorystannia art-terapevtychnykh tekhnolohii [Theoretical and methodical principles of training future primary school teachers for the use of art therapy technologies]*. Ternopil, Ukraine. [in Ukrainian].
18. Tytarenko O. I. Vykorystannia art-terapii v psykholoho-pedahohichnomu suprovodi osvithnoho protsesu [The use of art therapy in the psychological and pedagogical support of the educational process]. *Elektronnyi zbirnyk naukovykh prats Zaporizkoho oblasnoho instytutu pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity – Electronic collection of scientific works of Zaporizhzhia Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education*. URL: http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp6/tytarenko.pdf. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 14.10.2022 р.

УДК 378.147

DOI: 10.31376/2410-0897-2022-3-50-259-266

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Хоруженко Тетяна Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: horujenkota@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-8493-0242

У статті схарактеризовано теоретико-методичні основи організації занять з методики навчання технологій в умовах дистанційного навчання. Здійснено огляд принципів дистанційного навчання, висвітлено організаційні форми занять з методики навчання технологій та режими проведення дистанційних занять – синхронний, асинхронний та змішаний. Окреслено особливості проведення лекційних та практичних занять, навчальних консультацій, науково-дослідної та самостійної роботи студентів, контролю знань з методики навчання технологій засобами дистанційних технологій. Розкрито переваги і недоліки дистанційної форми навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, методика навчання технологій, організація навчальних занять, майбутні вчителі трудового навчання та технологій.

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни в Україні, пов'язані зі світовими процесами переходу від індустріального до інформаційного суспільства, вимагають реформування багатьох сфер діяльності держави, зокрема й освіти. Національна програма «Освіта. Україна ХХІ сторіччя» передбачає розвиток освіти на основі нових прогресивних концепцій, запровадження в освітній процес новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, створення системи інформаційного забезпечення освіти України, її входження у трансконтинентальну систему комп'ютерної інформації [1].

Одним із видів інновацій в організації професійної підготовки майбутніх учителів, зокрема трудового навчання та технологій, є введення в освітній процес дистанційної форми навчання. Закон України «Про вищу освіту» визначає дистанційну форму навчання як «індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [2].

Дистанційна форма навчання виникла у 1840 році, коли Ісаак Пітман запропонував студентам Англії навчання через поштовий зв'язок. Уже наприкінці 1997 року в 107 країнах світу діяло близько 1000 навчальних закладів дистанційного типу. Кількість здобувачів вищої освіти в

системі дистанційного навчання у 1997 році становила близько 50 млн чоловік, у 2000 році – близько 90 млн чоловік, а у 2023 році становитиме 120 млн чоловік. У ХХІ столітті доступність інтернету, персональних комп'ютерів, мобільних телефонів та гаджетів забезпечують унікальну можливість спілкуватися і одержувати зворотний зв'язок від будь-якого студента, де б він не знаходився, що і обумовлює швидке поширення дистанційної форми навчання. Окрім того, дистанційна форма навчання останніми роками набула особливої актуальності у зв'язку з карантинними обмеженнями, а також через масштабну війну в Україні, коли вона стала чи не однією можливою формою навчання, яка забезпечує реалізацію права громадян України на освіту, особливо в прикордонних регіонах з країною-агресоркою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти методики навчання технологій досліджували І. Андрошук, Г. Воїтелева, О. Коберник, В. Курок, А. Малихін, О. Марущак, В. Сидоренко, В. Шешенко, А. Терещук, В. Титаренко, Д. Тхоржевський та інші науковці. Світовий досвід і тенденції розвитку дистанційного навчання в закладах вищої освіти України розглядали Н. Бандрівська, Л. Беспала, О. Васюта, Л. Власенко, В. Жаворонкова, Г. Шевчук, Н. Шинкаренко та інші. Водночас організація занять з методики навчання технологій в умовах дистанційного навчання, на наш погляд, висвітлена недостатньо.

Формулювання мети статті. Метою статті є висвітлення теоретико-методичних основ організації занять з методики навчання технологій в умовах дистанційного навчання. Зокрема, аналізу підлягають принципи дистанційного навчання, організаційні форми занять з методики навчання технологій, режими проведення дистанційних занять – синхронний, асинхронний та змішаний, висвітлення особливостей проведення лекційних та практичних занять, навчальних консультацій, науково-дослідної та самостійної роботи студентів, контролю знань з методики навчання технологій засобами дистанційних технологій, переваги і недоліки дистанційної форми навчання.

Виклад основного матеріалу. «Методика навчання технологій» є одним з освітніх компонентів освітньо-професійної програми підготовки фахівців спеціальності 014.10. Середня освіта. Трудове навчання та технології за освітнім ступенем «Бакалавр», що дозволяє забезпечити готовність студентів до організації і проведення урочної і позаурочної навчально-виховної роботи з трудового навчання. Зміст навчальної дисципліни має спрямування на підготовку майбутніх учителів технологій до реалізації державних стандартів змісту технологічної освітньої галузі в закладах середньої освіти.

Методичні основи організації занять з методики навчання технологій в умовах дистанційного навчання відображають сутність усіх властивих освітньому процесу компонентів (мети, змісту, методів, організаційних форм, засобів навчання) та ґрунтуються на дидактичних принципах, що, у свою чергу, зумовлюються закономірностями і завданнями вищої освіти, а саме:

– продуктивний характер дистанційного навчання. Головна мета навчальних занять з методики навчання технологій – це створення здобувачами вищої педагогічної освіти власних творчих освітніх продуктів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій з подальшим їх обговоренням і демонстрацією. Так, освітньою продукцією в дистанційному навчанні майбутніх учителів трудового навчання та технологій може бути знайдена та систематизована інформація, розроблені плани-конспекти стандартних та нестандартних типів уроків, наочність до уроків, творчі способи розв'язування педагогічних задач, телекомунікаційні дискусії зі студентами з інших закладів вищої освіти, результати участі в спільних дистанційних освітніх та наукових проєктах, зокрема всеукраїнських та міжнародних конкурсах наукових робіт, олімпіадах зі спеціальності «Технологічна освіта», віртуальних екскурсій, педагогічних та інших дослідженнях;

– індивідуальний підхід у дистанційному навчанні. Організація різних форм дистанційного навчання відбувається з урахуванням індивідуальних особливостей, рівня підготовленості і мотивації майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Контроль результатів освітньої діяльності студентів дозволяє об'єктивно здійснити діагностику їх особистісного навчального зростання, для чого здобувач освіти має виконати як мінімум два освітніх завдання на одну тему, наприклад, на початку і наприкінці вивчення певного змістового модуля з методики навчання технологій;

– відкритість змісту освіти і освітнього процесу. Взаємодія в умовах дистанційного навчання з інформацією та іншими здобувачами освіти розвиває у студентів універсальні уміння віддаленої діяльності, які є необхідною умовою життя в сучасному інформаційному суспільстві, хоча не формуються в умовах традиційного навчання. Зміст освіти в дистанційному навчанні є середовищем для організації продуктивної діяльності студентів, тому збільшення обсягу доступної освітньої

інформації потребує іншого підходу до проблеми визначення змісту вищої педагогічної освіти. В умовах відкритого освітнього простору потенційне освітнє середовище значно розширюється. За таких умов майбутні учителі трудового навчання та технологій мають можливість вибудувувати власну освітню траєкторію, а форми добору змісту дистанційної освіти та її структурування дозволяють використовувати дані, які містять різні інформаційні джерела;

– пріоритетність діяльнського змісту освіти перед інформаційним. Традиційно трансляція студентам змісту освіти з методики навчання технологій відбувалася за допомогою підручників, навчальних, навчально-методичних посібників тощо. Можливість швидкого доступу до світових культурних, історичних, наукових, педагогічних, технологічних та інших досягнень людства засобами освітніх інтернет-ресурсів змінила звичну роль змісту освіти, зокрема й технологічної. Так, значний обсяг даних в інтернеті та постійний доступ до інформації не висувають вимоги до повного їх засвоєння і подальшої репродукції. Акцент у цьому випадку переноситься на діяльність здобувача освіти, зокрема на технології, які він використовує для створення запланованої освітньої продукції.

Особливістю дистанційного навчання є те, що використовувані методи освітньої діяльності спрямовують студентів не на пошук готового матеріалу, а на організацію власної діяльності, що здійснюється за допомогою методів роботи з пошуковими системами, дистанційного мозкового штурму, методів проведення дистанційних дослідних робіт та колективних освітніх проєктів, методів участі в дистанційних конференціях, способів створення інтерактивних вебсторінок, мережових творчих робіт, порівняльного аналізу інформації в веб-середовищі тощо;

– інтеграція педагогічних і телекомунікаційних технологій. Система організації дистанційного навчання передбачає створення сприятливих умов для продуктивної діяльності учасників освітнього процесу шляхом організації їхньої комунікації, поетапного формування і розвитку необхідних навичок, вирішення проблем взаєморозуміння, адекватної оцінки результатів навчання. З цією метою цілі, зміст, форми і методи дистанційного навчання повинні відповідати можливостям технічних, програмних і технологічних комп'ютерних засобів (відеоконференції, електронна пошта, чат, вебфоруми тощо).

Кожна форма названих дистанційних телекомунікацій має свою специфіку, яка накладає обмеження на освітній процес, і навпаки, необхідність застосування освітніх технологій передбачає пошук адекватних телекомунікаційних засобів. Наприклад, для фронтальної організації дистанційних занять з методики навчання технологій ефективним є режим телеконференцій та форумів, а для індивідуальної взаємодії учасників освітнього процесу достатньо можливостей електронної пошти, адже інтенсивність обміну інформацією між тьютором та студентом у цьому випадку не має істотного значення;

– принцип оптимального поєднання очних і дистанційних форм діяльності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Дистанційне навчання не припускає постійного перебування здобувачів освіти за комп'ютером. Як правило, для кожної студентської групи встановлюється режим мішаного навчання» – певного співвідношення між очною та дистанційною освітньою діяльністю;

– діяльнісні критерії оцінювання. Існуюча система оцінювання навчальних досягнень майбутніх учителів трудового навчання та технологій характеризується недосконалістю контрольних вимог, адже перевіряється відчужений від студента продукт (готові реферати, доповіді, наукові роботи, плани-конспекти уроків тощо, які можуть бути взяті з освітніх сайтів), а не його індивідуальні освітні здобутки, досягнуті у результаті застосування власних способів пізнання, методів навчання та засобів освітніх інструментів. Тому контрольній перевірці мають підлягати не інформаційні, а діяльнісні результати навчання. У такому випадку як очний, так і дистанційний екзамен або залік мають будуватися на рефлексійних завданнях (наприклад, описати способи досягнення здобутих результатів), що забезпечують оцінювання не матеріалізованого освітнього продукту студента, який може бути взятим з «колекції наукових робіт», а його особистої діяльності, що характеризується внутрішнім навчальним зростанням майбутнього вчителя трудового навчання та технологій.

Зазначені принципи дистанційного навчання взаємопов'язані та зумовлюють один одного, жоден з них не може бути використаний без урахування інших. Тому в процесі дистанційного навчання викладач повинен керуватися всіма вказаними принципами.

В організації дистанційного навчання з методики навчання технологій слід виділити два основні підходи. Перший передбачає обмін інформацією між педагогом і здобувачем освіти, коли

студент отримує перелік завдань для самостійного виконання, необхідну інформацію та надсилає результати своєї роботи педагогу, який оцінює якість виконання роботи. У такий спосіб навчальна діяльність здобувачів освіти має репродуктивний характер, адже знання набуваються в результаті засвоєння готової інформації, а особистий досвід при цьому студентами не формується.

Другий підхід передбачає організацію особистої продуктивної діяльності студентів, що вибудовується за допомогою сучасних засобів телекомунікацій, інтеграції педагогічних та інформаційних технологій, інтерактивності взаємодії учасників освітнього процесу. Обмін і пересилання інформації в цьому випадку відіграють роль допоміжного середовища для організації продуктивної освітньої діяльності здобувачів освіти, а навчання відбувається в синхронному, асинхронному або змішаному режимах.

Зокрема, синхронний режим проведення навчальних занять має на меті одночасну організацію взаємодії між учасниками освітнього процесу в режимі реального часу. До форм синхронних занять з методики навчання технологій можна віднести: онлайн-заняття на платформах Zoom, Google Meet, Skype, у месенджерах, вебінари, відеоконференції, обговорення в групах, чат-консультації. Асинхронні заняття передбачають неодноразову участь педагога і студентів в освітньому процесі, а кожен суб'єкт навчання здійснює свою діяльність самостійно, у зручний для себе час. З методики навчання технологій асинхронними є заняття з виконання завдань в Google Class, спільної роботи над документами (наприклад, в Google Forms), у режимі вебфорума, тощо. Змішані (гібридні) заняття поєднують елементи дистанційного і очного навчання – обов'язковим є відвідування закладу вищої освіти у встановленому обсязі, окрім того, студенти активно працюють у форматі онлайн – використовують матеріали з інтернету, відеолекції з освітніх сайтів та інші інтернет-ресурси, займаються в електронних бібліотеках, беруть участь у вебінарах тощо.

В умовах дистанційного навчання основними організаційними формами занять з методики навчання технологій є такі: демонстраційне, вступне, індивідуальне заняття, дистанційні конференції та олімпіади, чат-заняття, вебзаняття.

Демонстраційне заняття відіграє, як правило, рекламну роль і ознайомлює студентів з найбільш цікавими темами і видами практичної діяльності з навчального предмету «Методика навчання технологій». Основна мета такого заняття – привернути увагу здобувачів освіти до навчального предмету, сформувати мотивацію для забезпечення активної навчальної діяльності студентів у майбутньому. Це може бути ігрове чи тестове завдання, веб-квест, модель дистанційного діалогу учасників освітнього процесу, опис та аналіз реальної життєвої ситуації тощо.

Мета вступного заняття – ознайомити студентів із загальним змістом навчального предмета, його основними поняттями, проблематикою, провести огляд майбутніх занять. Вступне заняття з методики навчання технологій може спиратися на особистий досвід здобувачів освіти або базуватися на матеріалі з історії досліджуваної теми. Зміст основних матеріалів вступного заняття доцільно оформити у вигляді електронної презентації, що буде сприяти кращому розумінню і засвоєнню поданої інформації.

Індивідуальне заняття з методики навчання технологій як форма взаємодії та спілкування учасників освітнього процесу в умовах дистанційного навчання має структуру консультації та передбачає постановку питань, встановлення шляхів пошуку відповідей та вирішення певних проблем. При розробленні цього виду заняття викладачу необхідно враховувати індивідуальні особливості студентів і передбачати питання різних типів і складності.

Дистанційна конференція з методики навчання технологій передбачає обговорення певної навчальної проблеми за допомогою листування засобами електронної пошти. Для цього виду заняття необхідно спланувати структуру і розробити регламент конференції. Крім того, таке заняття може бути попередньо змодельованим – продуманим його хід, можливі реакції студентів, відповідні можливі дії викладача.

Чат-заняття з методики навчання технологій проводиться в умовах реального часу у спільному для всіх учасників освітнього процесу місці, як правило, в інтернеті. На етапі планування такого виду заняття викладачу необхідно заздалегідь скласти його розклад, сформулювати проблемні питання для різних його етапів. Під час проведення чат-заняття рекомендується вести протокол заняття з метою можливого подальшого використання, зокрема навчального аналізу.

Вебзаняття з методики навчання технологій – це дистанційні вебквести, семінари, ділові ігри, конференції у вигляді вебфорумів, практикуми, лабораторні роботи тощо. Вони проводяться за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій, які надає інтернет.

Дистанційні олімпіади з методики навчання технологій є ефективною формою навчання і контролю його результатів. Вони проводяться в асинхронному або синхронному режимах. У першому випадку відповідь студента зберігається у спеціальному файлі, а потім надсилається і оцінюється викладачем, а в другому – студент працює на освітньому вебфорумі, у режимі реального часу. Питання, які пропонуються студентам на олімпіадах, як правило, є відкритими, хоча можуть бути тестові завдання із передбаченими варіантами відповідей.

Змістом навчальної дисципліни «Методика навчання технологій» передбачено проведення лекційних та практичних занять, науково-дослідної роботи (написання курсової роботи), навчальних консультацій та організацію самостійної роботи студентів.

Так, лекційні заняття з методики навчання технологій в системі дистанційного навчання можуть проводитися як в асинхронному, так і в синхронному режимі. Зокрема, в асинхронному режимі це є друкований або електронний текст з викладеним навчальним матеріалом, необхідним для самостійного засвоєння студентами. Лекція також може бути представлена у вигляді аудіо- або відеофайлу. В тому й іншому випадку живий контакт студента з викладачем виключений.

Лекції в синхронному режимі на заняттях з методики навчання технологій застосовуються, як правило, для пояснення найбільш важливого або складного для розуміння студентами матеріалу. Зокрема, таких тем як: «Особливості вивчення трудового навчання та технологій у поточному навчальному році», «Порівняльна характеристика модельних програм з технологій для учнів 5–6 класів», «Характеристика програми трудового навчання для учнів 7–9 класів», «Планування роботи вчителя трудового навчання та технологій. Розроблення матриці, календарно-тематичного планування уроків», «Методика вивчення та використання методів проєктування на уроках трудового навчання та технологій», «Урок як організаційна форма трудового навчання учнів. Структура традиційних типів уроків трудового навчання та технологій. Розробка плану-конспекту комбінованого уроку трудового навчання та технологій», «Контроль знань учнів 5–9 класів з трудового навчання та технологій» та інших. Для організації лекцій в синхронному режимі використовуються платформи Google Meet або Zoom.

Практичні заняття з методики навчання технологій при дистанційному навчанні можуть проводитися як в асинхронному, так і в синхронному режимах, наприклад, у вигляді вебконференцій з найбільш важливих питань курсу або для захисту попередньо виконаних робіт. Безпосередньо дискусії передують підготовчий етап, який полягає в тому, що не менш як за три дні до заняття студенти отримують від викладача завдання до практичної роботи і список літератури для самостійної підготовки до нього. Подібні заняття практично не відрізняються від традиційних очних, оскільки учасники мають змогу бачити і спілкуватися один з одним через монітори своїх комп'ютерів. Перевага асинхронних практичних занять полягає в тому, що студент може самостійно виконати практичну роботу в зручний для себе час, приєднатися до її обговорення в будь-який момент, вивчивши при цьому історію розвитку бесіди викладача зі студентами.

Науково-дослідницька робота з методики навчання технологій передбачає написання курсової роботи. Як і при очній формі навчання, студент разом з викладачем узгоджують тему курсової роботи, уточнюють цілі та завдання роботи, проводить дослідження з метою перевірки наукових гіпотез, встановлення закономірностей, придбання нових знань і розширення вже наявних. Якщо в процесі роботи у студента виникають питання, можлива консультація з тьютором як в режимі online за допомогою вебконференцій або мобільного зв'язку, так і в режимі офлайн за допомогою електронної пошти або чат-програм. Окрім курсової роботи, до науково-дослідницької роботи з методики навчання технологій можна віднести олімпіади та вікторини, які легко проводити в умовах дистанційного навчання за допомогою чатів, онлайн-тестування та інших сучасних інформаційних технологій.

При дистанційному навчанні можливості застосування самостійної роботи студентів з методики навчання технологій значно розширюються. Студенти працюють самостійно не тільки з літературою, а й з навчальними програмами, тестами, інформаційними базами даних. Вони самостійно засвоюють зміст лекцій, готуються до виконання практичних робіт. Оскільки при дистанційному навчанні наявний великий обсяг самостійної роботи студентів, то необхідно організувати для них постійну підтримку з боку викладачів, яка полягає насамперед у наданні навчальних консультацій. Офлайн-консультація є листуванням студента з викладачем за допомогою електронної пошти, а онлайн-консультації передбачають спілкування в програмах типу Skype, Google Meet, Zoom. Усі ці види консультацій поєднуються у процесі дистанційного навчання.

Будь-яка форма дистанційного навчання передбачає контроль знань. З методики навчання технологій він проводиться традиційними методами контролю, зокрема за допомогою тестів. Перевірка навчальних досягнень студентів за допомогою тестів не вимагає їх присутності в закладі освіти, а при правильному складанні перевірочних завдань відображає реальні знання студентів з навчальної дисципліни.

Дистанційне навчання, як і будь-яка інша форма здобуття вищої освіти, має свої переваги і недоліки. Так, до переваг дистанційного навчання з методики навчання технологій віднесемо такі:

- індивідуальна організація процесу навчання, що допомагає викладачеві врахувати потреби та індивідуальні особливості здобувачів освіти, а студентам – забезпечити можливість підбору індивідуального темпу навчання, самостійного і гнучкого планування власного часу, встановлення тривалості занять в асинхронному режимі;

- високий рівень академічної свободи майбутніх учителів трудового навчання та технологій порівняно з традиційною системою очного навчання;

- організація постійного зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу, який може виходити за рамки часу, обмеженого навчальним заняттям;

- використання в освітньому процесі новітніх досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що підвищує інтерес студентів до здобуття вищої педагогічної освіти;

- наявність можливостей для підвищення ефективності методів навчання, пов'язаних з розвитком креативності здобувачів освіти, створенням умов для їх творчого самовираження;

- відкриття доступу до великих інформаційних ресурсів, недоступних під час проведення навчальних занять у традиційному форматі навчання;

- робота з дистанційними технологіями, що сприяє формуванню компетентності у використанні ІКТ, підвищує комп'ютерну грамотність майбутніх учителів трудового навчання та технологій і є дуже важливим чинником розвитку сучасного інформаційного суспільства.

Серед недоліків дистанційної форми засвоєння змісту методики навчання технологій слід виокремимо такі:

- нова форма навчання вимагає наявності тривалого попереднього етапу підготовки і проєктування, який передбачає адаптацію навчального матеріалу, розробку навчальних курсів, визначення методів взаємодії учасників освітнього процесу;

- недосконалість технічного оснащення. Для здійснення успішного дистанційного навчання необхідна наявність сучасної комп'ютерної техніки, високошвидкісного інтернету як у викладачів, так і у студентів;

- недостатній рівень комп'ютерної грамотності деяких учасників освітнього процесу. Незважаючи на популярність і повсюдне поширення інформаційних технологій, соціальних мереж тощо, відчувається брак знань саме у сфері ефективного дистанційного навчання;

- потреба в наявності жорсткої самодисципліни, якої часто не вистачає здобувачам освіти;

- зниження мотивації до навчання у зв'язку з відсутністю безпосереднього, «живого» спілкування учасників освітнього процесу, неможливістю організувати повноцінний контроль над виконанням навчальних завдань. В умовах дистанційної форми здобуття вищої освіти заняття, як правило, втрачають емоційне забарвлення, що приводить до деякого зниження інтересу студентів до змісту навчального матеріалу.

Висновки. Отже, дистанційне навчання є одним з ефективних, а в умовах пандемії та збройної агресії сусідньої держави – єдино можливим способом реалізації права громадян України на освіту, зокрема й майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Дистанційне навчання майбутніх педагогів відбувається в синхронному, асинхронному чи змішаному режимах за допомогою можливостей, які надають сучасні інформаційно-телекомунікаційні технології, зокрема інтернет. Дистанційне навчання не можна зводити лише до вдосконалення заочного навчання, коли звичайна пошта замінюється на електронну, чи до простого перенесення інформаційних технологій у сферу освіти. Для ефективної організації занять з методики навчання технологій в умовах дистанційного навчання необхідно забезпечити ряд умов, зокрема: провести підготовчу роботу для адаптації навчального матеріалу дисципліни; засвоїти основи інформаційно-телекомунікаційних технологій для ефективної взаємодії зі здобувачами освіти у віртуальному середовищі; постійно підвищувати комп'ютерну грамотність як студентів, так і викладачів; обирати такі методи навчання, які дозволяють найкращим чином реалізувати освітні цілі й завдання дисципліни «Методика навчання технологій» у режимі дистанційного навчання.

Список використаної літератури

1. Постанова Кабінету міністрів України «Про Державну національну програму «Освіта» («Україна ХХІ століття»)» від 3 листопада 1993 р. № 896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.10.2022).
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=1&text=%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC#Text> (дата звернення: 25.10.2022).

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASICS OF ORGANIZING THE CLASSES OF TECHNOLOGIES TEACHING METHODS IN DISTANCE LEARNING

Khoruzhenko Tetiana

Candidate of Pedagogical Sciences, assistant professor,
Associate Professor at the Department of Technological and Vocational Education
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

Introduction. *Socio-economic changes in Ukraine, related to the global processes of transition from an industrial to an information society, require the reform of many spheres of state activity, including education. One of the types of innovations in the organization of training future labor education and technology teachers is the introduction of distance learning into the educational process. In recent years, the distance form of education has gained special relevance in connection with quarantine restrictions, as well as due to the large-scale war in Ukraine, when it became almost the only means of realizing the right of citizens to education, especially in the border regions with the aggressor country.*

Purpose. *The article aims to highlight the theoretical and methodological foundations of organizing the classes of technologies teaching methods in the conditions of distance learning. In particular, the principles, advantages and disadvantages of distance learning, organizational forms, approaches, regimes and features of distance learning are subject to analysis.*

Methods. *For writing the article such theoretical scientific methods were used as analysis, synthesis, systematization, abstraction, specification, comparison, classification, and generalization of historical, scientific and pedagogical sources.*

Results. *Two approaches are distinguished in the organization of distance learning in technology teaching methods. With the first approach, the students' educational activity is reproductive, so knowledge is acquired as a result of the assimilation of ready-made information, and the personal experience of students is not formed at the same time. The second approach involves the organization of students' personal productive activities with the help of modern means of telecommunications, integration of pedagogical and information technologies, and interaction of participants of the educational process in synchronous, asynchronous or mixed modes.*

In the conditions of distance learning, the main organizational forms of technology teaching methods classes are demonstration, introductory, individual classes, distance conferences and Olympiads, chat classes, and web classes.

The content of the educational course «Technologies teaching methods» provides for conducting lectures and practical classes, scientific research work, educational consultations and the organization of independent students' work. Thus, lectures and practical classes on technology teaching methods can be held both asynchronously and synchronously in the form of web conferences on the most important issues of the course or to defend the completed works. Scientific and research work on technologies teaching methods involves writing a term paper, holding Olympiads and quizzes both online using web conferences or mobile communication, and offline using e-mail or chat programs. Permanent support of students' independent work on technologies and teaching methods consists in providing offline or online consultations (e-mail correspondence, communication in Skype, Google Meet, Zoom, etc.).

The advantages of distance learning in technology teaching methods include individual organization of the learning process, high level of students' academic freedom, organization of constant feedback between participants of the educational process, using the latest achievements of information and telecommunication technologies in the educational process, availability of opportunities for the developing students' creativity, opening access to large information resources, working with distance technologies, which contributes to the formation of competence in using the ICT.

Among the disadvantages of the distance form of learning the content of technologies teaching methods, the following ones should be noted: a long preliminary stage of preparation, imperfection of technical equipment, insufficient level of computer literacy of some participants in the educational process, the need for strict self-discipline, lack of direct communication between participants in the educational process.

Originality. *In the process of scientific research, the content of the theoretical and methodical basics of organizing the classes on technologies teaching methods in the conditions of distance learning are found and revealed, which consist in the implementation of the following principles: productive nature, individual approach, the openness of the educational process, activity content of education, integration of pedagogical and telecommunication technologies, the optimal combination of face-to-face and distance forms of education, activity evaluation criteria.*

Conclusion. *The following conditions should be ensured for the effective organization of classes on technologies teaching methods in the conditions of distance learning: to adapt the educational material of the course; to increase the level of knowledge of information and telecommunication technologies and computer literacy of the educational process participants; to choose innovative teaching methods.*

Key words: *Distance Learning, Technology Teaching Methods, Classes Organization, Future Labor Training and Technologies Teachers.*

References

1. Postanova Kabinetu ministriv Ukrayiny Pro Derzhavnu natsionalnu prohramu «Osvita» («Ukrayina XXI stolittya») №896 vid 3 listopada 1993 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the State National Program «Education» («Ukraine of the 21st Century») from November 3, 1993, № 896. *Vidomosti Verkhovnoi Rady – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukrain.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrayiny Pro vyshchu osvitu vid 1 lypnya 2014 roku, №. 1556-VII. [Law of Ukraine on Higher Education from July 1, 2014, № 1556-VII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukrain.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=1&text=%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC#Text> [in Ukrainian]

Отримано редакцією 20.10.2022 р.

УДК: 378.14:61

DOI: 10.31376/2410-0897-2022-3-50-266-272

НАДІЙНІСТЬ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЯК ГАРАНТІЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Ваніна Наталія Миколаївна

кандидат економічних наук, доцент

Інститут професійної освіти НАПН України

e-mail: nvanina.science@gmail.com

orcid id: 0000-0001-8310-5139

У статті сформульована основна ідея компетентнісного навчання і визначено відповідальних за гарантовано якісне навчання. Передбачено внесення змін до системи оцінювання освітніх результатів учнів при запровадженні компетентнісного підходу в освітній процес. Визначено проблеми організації процесу оцінювання в закладах фахової передвищої освіти, в основу якого покладено компетентнісний підхід. Відзначено роботу незалежних експертних організацій щодо зовнішнього оцінювання, розроблення критеріальної бази, контрольних вимірвальних матеріалів, процедур оцінювання, складання рейтингів освітніх установ, підготовки незалежних експертів та ін. Показано тенденції розвитку управління якістю навчання на основі аналізу об'єктивної інформації про стан об'єктів освітніх систем.

Ключові слова: *фахова передвища освіта, компетентнісно орієнтовані завдання, управління якістю навчання, моніторинг, евалюація, інформаційна логістика.*

Проблема. У фаховій передвищій освіті відбувається перехід від логіки засвоєння змісту до логіки досягнення результатів освоєння освітньо-професійних програм як компетентностей. Тому в стандартах фахової передвищої освіти задані вимоги не до обов'язкового мінімуму змісту освіти, а до результатів, виражених дескрипторами компетентностей (інтегральних, загальних та фахових).

Основна ідея компетентнісного навчання полягає в тому, щоб здобувачі фахової передвищої освіти засвоювали не окремі розрізнені знання, а розвивали здатність та готовність до самостійної діяльності у стандартних та нестандартних ситуаціях, використовуючи теоретичні знання та практичні навички. При цьому відповідальність за гарантовано якісне навчання лежить на освітніх організаціях. Саме ними розробляються та затверджуються освітньо – професійні програми та весь інструментарій оцінювання для виявлення сформованості всіх компетентностей, заявлених в програмах. Зрозуміло, що запровадження компетентнісного підходу передбачає внесення змін до системи оцінювання освітніх результатів учнів.